

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Kučery a soudkyň JUDr. Ireny Sekavové a JUDr. Gordany Burianové v právní věci

žalobkyně: 1) **J B**, narozená
bytem
2) **P I**, narozená
bytem
obě zastoupeny Mgr. Michaelou Kopeckou, advokátkou,
sídlem Chodská 30, 120 00 Praha 2

proti
žalovaným: 1. **V**, narozena
2. **J Š**, narozen
oba bytem
oba zastoupeni Mgr. Lubomír Pánik, advokátem
sídlem Na Viničních horách 1834/4, 160 00 Praha 6

o určení vlastnického práva, o odvolání žalovaných proti rozsudku Okresního soudu Praha – západ ze dne 12. 4. 2019, č. j. 5 C 420/2018 - 32

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se ve výroku II. mění tak, že se žalobkyním náhrada nákladů řízení nepřiznává; jinak se potvrzuje.**
- II. Žalovaní jsou povinni zaplatit žalobkyním na nákladech odvolacího řízení 8 600 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku do rukou právní zástupkyně žalobkyně.**

Shodu s prvopisem potvrzuje Jana Hrtánková

Odůvodnění:

1. Žalobkyně se žalobou u Okresního soudu Praha – západ domáhaly určení, že jsou podílovými spoluvlastnicemi pozemků p. č. [REDACTED] a p. č. [REDACTED] v katastrálním území [REDACTED], obec [REDACTED] s tím, že v restitučním řízení rozsudkem Okresního soudu Praha – západ ze dne 2. 6. 2015, č. j. 18 C 190/2014 – 190, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 5. 1. 2017, č. j. 28 Co 380/2016 – 297, bylo určeno, že jsou podílovými spoluvlastnicemi (každá 1/2) předmětných nemovitostí. Katastrální úřad však odmítl jejich vlastnické právo zapsat, neboť soudní rozhodnutí není závazné pro osoby, které byly dosud zapsány jako vlastníci v katastru nemovitostí a nebyly účastníky restitučního soudního řízení.
2. Okresní soud Praha - západ (dále jen „soud prvního stupně“) shora označeným rozsudkem (dále jen „rozsudek soudu prvního stupně“ nebo „napadený rozsudek“) určil, že „žalobkyně (každá v rozsahu jedné ideální poloviny) jsou spoluvlastníky pozemku p. č. [REDACTED] a p. č. [REDACTED] v k. ú. [REDACTED], obec [REDACTED], zapsaných na LV č. [REDACTED] u Katastrálního úřadu pro [REDACTED], katastrální pracoviště [REDACTED]“ (výpis I.) a uložil žalovaným zaplatit žalobkyním společně a nerozdílně na nákladech řízení 13 400 Kč do 15 dnů od právní moci rozsudku k rukám právní zástupkyně žalobkyň (výrok II.).
3. Soud prvního stupně poté, co shledal, že žalobkyně mají na požadovaném určení naléhavý právní zájem a po zjištění, že „žalovaní se stali spoluvlastníky ([REDACTED] předmětných nemovitostí na základě kupní smlouvy uzavřené s povinnou osobou ([REDACTED] se sídlem v [REDACTED] dne 21. 6. 2000, přičemž restituční nárok byl právními předchůdci žalobkyň uplatněn dne 23. 12. 1992 resp. 15. 1. 1993, tedy před uzavřením kupní smlouvy,“ uzavřel, že „z důvodu porušení blokačního paragrafu je nutno považovat kupní smlouvu ze dne 21. 6. 2000 za absolutně neplatný právní úkon,“ na jehož základě nelze nabýt vlastnické (spoluvlastnické) právo. Naproti tomu „žalobkyně se staly spoluvlastníky předmětných nemovitostí na základě restitučního zákona, nemohlo dojít k zániku jejich vlastnického práva v důsledku vydržení,“ když „restituční nároky je třeba považovat za primární, a to i za cenu zásahu do již provedených majetkových převodů“. Uzavřel, že „restituční nárok byl uplatněn včas a převodem nemovitostí na žalované byl porušen zákon. Přestože žalovaní porušení blokačního paragrafu nezavinili, je nutno konstatovat, že jsou v katastru nemovitostí zapsáni jako vlastníci na základě neplatné kupní smlouvy.“
4. Proti tomuto rozsudku podali žalovaní v zákonné lhůtě odvolání. Namítali, že jako vlastníci předmětných pozemků nebyli účastníky řízení, v němž bylo rozhodnuto, že žalobkyněmi uplatněný restituční nárok je oprávněný, o probíhajícím řízení vůbec nevěděli, a nemohli tak jakkoliv zasáhnout do jeho vývoje nebo se v řízení procesně bránit. Jako vlastníci pozemků „by na výsledku řízení měli větší zájem, než měl předchozí vlastník [REDACTED], který byl v řízení o restitučním nároku žalovaným, a zvolili by tak jinou procesní obranu, která by možná vedla k jinému výsledku řízení“. Z tohoto důvodu „žalovaní nepovažují výsledek zmíněného řízení za závazný“ a „ztotožňují se i se závěrem příslušného katastrálního úřadu, který odmítnul zapsat vlastnické právo žalobkyň k pozemkům“. Vytýkali soudu prvního stupně, že se v rámci dokazování spokojil pouze s rozsudky týkajícími se restitučního řízení a vůbec nezkoumal další okolnosti, „např. pouze konstatoval, že žalovaní byli prodávajícím při koupi pozemků ujištěni, že na pozemcích neváznou žádné dluhy, zástavní práva ani jiné povinnosti, a že pozemkový úřad vydal potvrzení, že neeviduje k datu 11. 10. 1999 žádný restituční nárok. Soud prvního stupně však již vůbec nezdůvodnil, proč tyto skutečnosti, které přímo svědčí proti tvrzení žalobkyň, že restituční nárok uplatnili v letech 1992 a 1993, nijak nezohlednil nebo se s jejich rozporem blíže nevypořádal.“ Žalovaní toto řízení považují za nespravedlivé, neboť se snaží jednou křivdou napravit křivdu jinou. Namítali, že bez spojení s ostatními pozemky, které žalovaní dlouhá léta obhospodařují, nemají předmětné pozemky žádné smysluplné využití. Poukazovali na to, že pozemky za dobu svého hospodaření zhodnotili, odlesnili, aby tak mohly tvořit jeden funkční celek s jejich rekreační chatou a přílehlou zahradou, vysadili na nich zeleň,

vybudovali kůlnu k uskladnění nářadí a využívali je jako zahradu, o kterou se, vzdor vysokému věku, s náležitou péčí starají. Žalovaní konečně namítali vydržení jejich vlastnického práva k pozemkům a vytýkali soudu prvního stupně, že se „nevypořádal dostatečně s otázkou, zda byl nárok žalobkyň uplatněn vůči žalovaným dříve, než vlastnické právo k pozemkům vydrželi“. Svě odvolání žalovaní výslovně směřovali i proti výroku II., o nákladech řízení, kdy namítali, že by i v případě neúspěchu žalovaných ve věci měl být užit postup dle § 143 o. s. ř., když žalovaní svým chováním nezavdali příčinu k podání návrhu na zahájení řízení. Navrhovali, aby odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení, nebo aby rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že se žaloba zamítá a žalobkyně jsou povinny žalovaným uhradit náklady řízení. Pro případ potvrzení napadeného rozsudku žalovaní navrhovali, aby žalobkyně byly povinny žalovaným uhradit náklady řízení.

5. Žalobkyně ve vyjádření k odvolání navrhovaly potvrzení rozsudku soudu prvního stupně a přiznání náhrady nákladů odvolacího řízení.
6. Krajský soud v Praze, jako soud odvolací, přezkoumal napadený rozsudek podle § 212 a následujících zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) a dospěl k závěru, že odvolání žalovaných je důvodné pouze částečně.
7. Z obsahu soudního spisu se podává, že rozsudkem Okresního soudu Praha – západ ze dne 2. 6. 2015, č. j. 18 C 190/2014 – 190, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 5. 1. 2017, č. j. 28 Co 380/2016 – 297, bylo určeno, že žalobkyně jsou ideálními spoluvlastnicemi (každá v rozsahu 1/2) pozemků p. č. [redacted] a p. č. [redacted] v katastrálním území [redacted], obec [redacted]. V řízení šlo o restituční spor podle zákona o půdě, kdy žalobkyně byly aktivně legitimovány k podání restituční žaloby (vnučky původních vlastníků) proti povinné osobě [redacted], státní podnik, se sídlem v [redacted], za účasti vedlejšího účastníka [redacted], se sídlem v [redacted], a soudy dospěly k závěru, že byly splněny všechny podmínky pro vydání předmětných pozemků podle § 6 odst. 1, písmeno k) zákona č. 229/1991 Sb., o půdě. Katastrální úřad pro [redacted], Katastrální pracoviště [redacted] rozhodnutím ze dne 28. 2. 2017 návrh žalobkyň na vklad jejich spoluvlastnického práva podle citovaných rozsudků zamítnul s tím, že tato soudní rozhodnutí nejsou závazná pro toho, v jehož prospěch je vlastnické právo dosud v katastru zapsáno (tzv. katastrální vlastník) – žalované, vzhledem k tomu, že nebyli účastníky soudního řízení, v jehož rámci bylo vydáno rozhodnutí o určení vlastnického práva žalobkyň, a není tak možné povolit vklad jejich vlastnického práva. Žalovaní předmětné pozemky nabyli do společného jmění manželů kupní smlouvou ze dne 21. 6. 2000 od [redacted], se sídlem v [redacted] za kupní cenu 60 600 Kč, kdy byli ve smlouvě ujištěni, že na prodávaných nemovitostech neváznou dluhy, zástavní práva ani jiné povinnosti. Okresní úřad [redacted] – pozemkový úřad ve zprávě ze dne 11. 10. 1999 sděloval, že pozemkový úřad k tomuto datu neevidoval k pozemku p. č. [redacted] v katastrálním území [redacted] žádný restituční nárok. Z pozemku p. č. [redacted] byly geometrickým plánem č. [redacted] ze dne 27. 4. 2000 odděleny mimo jiné pozemky p. č. [redacted] o výměře 398 m² a pozemek p. č. [redacted] o výměře 208 m² (lesní pozemky).
8. Soud prvního stupně se správně nejprve zabýval otázkou naléhavého právního zájmu žalobkyň na určovací žalobě ve smyslu ustanovení § 80 o. s. ř. a nepochybil v závěru, že za situace, kdy žalobkyně disponují doklady osvědčujícími jejich vlastnické právo k předmětným nemovitostem, u nichž jsou však v katastru nemovitostí jako vlastníci zapsáni žalovaní a katastrální úřad odmítá vlastnické právo žalobkyň uznat, mají žalobkyně naléhavý právní zájem, aby bylo v řízení proti žalovaným určeno, že spoluvlastnicemi předmětných pozemků jsou ony.
9. Soud prvního stupně dále správně a dostatečně zjistil skutkový stav a nepochybil ani v právním posouzení věci. Předně správně vycházel ze skutečnosti, že pravomocným soudním rozhodnutím byl shledán oprávněným restituční nárok žalobkyň týkající se předmětných pozemků. V rámci restitučního sporu soudy zkoumaly splnění všech zákonem požadovaných předpokladů, a

shledaly-li uplatněný nárok důvodným, je v nynějším řízení jakékoliv zpochybňování, např. včasnosti uplatnění restitučního nároku žalobkyně, bezpředmětné. Stejně irelevantní jsou i námitky, že žalovaní nebyli účastníky restitučního sporu, o jehož existenci se dověděli až po jeho skončení přesto, že v té době již byli zapsáni v katastru nemovitostí jako vlastníci pozemků dotčených restitučním nárokem žalobkyně. Je třeba zdůraznit, že žalovaní, jako fyzické osoby, i kdyby se o probíhající řízení dověděli, nebyli věcně legitimováni stát se jeho účastníky.

10. Správně soud prvního stupně vycházel ze znění ustanovení § 5 odst. 3 zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších změn (dále jen „zákon o půdě“), podle něhož povinná osoba je povinna s nemovitostmi až do jejich vydání oprávněné osobě nakládat s péčí řádného hospodáře, ode dne účinnosti tohoto zákona nemůže tyto věci, jejich součásti a příslušenství převést do vlastnictví jiného a takové právní úkony jsou neplatné. Právo na náhradu škody, kterou povinná osoba způsobí oprávněné porušením těchto povinností, zůstává ustanovením § 18 zákona o půdě nedotčeno. V daném případě povinná osoba – Lesy České republiky, státní podnik, jednala zjevně v rozporu s citovaným ustanovením, když v roce 2000 prodala žalovaným předmětné pozemky, k nimž byl v té době již řadu let (od roku 1993) uplatněn dosud nevyřešený restituční nárok. Je sice s podivem, a lze se pouze dohadovat, co bylo příčinou toho, že i Okresní úřad Praha - západ – pozemkový úřad ještě na podzim 1999 neevidoval k pozemku, z něhož byly následně předmětné pozemky odděleny, žádný uplatněný restituční nárok, ale na faktu, že se jednalo o pozemky dotčené restitucí, tato nesrovnalost ničeho nemění. Z uvedeného pak lze vyvodit jediný závěr a to, že kupní smlouva ze dne 21. 6. 2000 mezi Lesy České republiky, státním podnikem, jako prodávajícím a žalovanými, jako kupujícími, uzavřená v rozporu s ustanovením § 5 odst. 3 zákona o půdě, je pro rozpor se zákonem absolutně neplatná a na jejím základě žalovaní nemohli nabýt vlastnické právo k předmětným nemovitostem.
11. Pokud jde o výtku žalovaných v odvolání, že se soud prvního stupně nedostatečně zabýval otázkou vydržení předmětných pozemků, pak je třeba poukázat na to, že v řízení před soudem prvního stupně žalovaní vydržení výslovně neuplatnili, když jejich argumentace se týkala toliko jejich dobré víry v souvislosti s uzavřením kupní smlouvy z 21. 6. 2000, nevědomosti o probíhající restitučním řízení a pocitu křivdy a nespravedlnosti. I kdyby soud prvního stupně z obsahu písemného vyjádření žalovaných dovodil, že (možná) namítají vydržení, vzhledem k jejich omluvě a nepřítomnosti u soudního jednání je nemohl poučit ve smyslu ustanovení § 118a odst. 1, 3 o. s. ř. o potřebě doplnění potřebných tvrzení a důkazním břemenu. Za této situace proto nepochybil, pokud otázku vydržení v odůvodnění napadeného rozsudku zmínil pouze okrajově, když v obecné rovině zmínil, že judikatura považuje nabytí vlastnictví v rámci restitucí za „primární“ i za cenu zásahu do již provedených majetkových převodů. Teprve v odvolání precizněji namítané vydržení je tak třeba považovat za v systému neúplné apelace nepřipustnou novotu v odvolacím řízení (§ 205a o. s. ř.), když zejména otázka dobré víry žalovaných po celou dobu vydržecí doby, by se neobešla bez provedení důkazů, které dosud ani nebyly navrženy.
12. Jisté opodstatnění shledal odvolací soud u odvolání týkajícího se výroku II., o nákladech řízení, byť z jiných, než namítaných důvodů. Odvolací soud předně neshledal předpoklady pro použití ustanovení § 143 o. s. ř., podle něhož žalovaný, který neměl úspěch ve věci, má právo na náhradu nákladů řízení proti žalobci, jestliže svým chováním nezavdal příčinu k podání návrhu na zahájení řízení. O tom, že žalovaný svým chováním nezavdal příčinu k podání žaloby, lze zpravidla hovořit tehdy, jestliže řízení bylo žalobcem zahájeno, aniž by žalovaný porušil své povinnosti, anebo jestliže je sice porušil, avšak byl ochoten závadný stav mimosoudně plně odčinit, nedošlo k tomu jen pro nedostatek potřebné součinnosti ze strany žalobce, a žalobce se tím neocitl v prodlení. S ohledem na hmotněprávní úpravu přichází užití § 143 o. s. ř. v úvahu jen ojediněle. Tyto případy je třeba poměřovat spravedlivě, protože často ani žalobce nezavdal hmotněprávní příčinu k vedení sporu, neboť nemá jiný způsob řešení než soudní. Za situace kdy obě strany v

oprávněném domnění, že jsou v právu, podstoupí soudní řízení, jejich míra zavedení příčiny k vedení sporu je stejná, a potom musí být rozhodující obecné kritérium úspěchu. V daném případě neměly žalobkyně poté, co katastrální úřad odmítl zapsat jejich vlastnické právo na základě rozsudku z restitučního sporu, jinou možnost, než podat žalobu na určení vlastnictví a směřovat ji proti těm, kdož jsou dosud v katastru nemovitostí jako vlastníci zapsáni. Lze považovat za vysoce pravděpodobné, že v případě, že by katastrální úřad návrhu žalobkyň vyhověl, obrátili by se na soud pro změnu žalovaní. Jedná se o situaci, kterou a priori nezávazila ani jedna strana sporu, ale která přitom nebyla řešitelná jinak, než prostřednictvím soudního řízení. Za těchto okolností není aplikace ustanovení § 143 o. s. ř. namístě. Podle odvolacího soudu však popsání okolností případu plně odůvodňují, aby si obě strany sporu náklady řízení před soudem prvního stupně nesly každá ze svého a je namístě použití ustanovení § 150 o. s. ř., podle kterého, jsou-li tu důvody hodné zvláštního zřetele, nemusí soud výjimečně náhradu nákladů řízení (v řízení úspěšnému účastníku) zcela nebo zčásti přiznat.

13. Na základě výše uvedeného odvolací soud podle ustanovení § 219 o. s. ř. rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I., o věci samé, jako věcně správný potvrdil a podle ustanovení § 220 odst. 1 o. s. ř. ve výroku II., o nákladech řízení, změnil tak, že žalobkyním náhradu nákladů řízení nepřiznal.
14. O nákladech odvolacího řízení bylo rozhodnuto ve smyslu ustanovení § 224 odst. 1 o. s. ř. podle ustanovení § 142 odst. 1 o. s. ř. a v odvolacím řízení úspěšným žalobkyním byla přiznána náhrada vzniklých nákladů spočívajících v nákladech za právní zastoupení advokátkou. Ty sestávaly z odměny za dva úkony právní služby (vyjádření k odvolání, účast u jednání) po 4 480 Kč [§ 7 bod 5., § 9 odst. 3, za použití § 12 odst. 4, § 11 odst. 1 písm. g), k) vyhlášky č. 177/1996 Sb. (dále jen „advokátní tarif“) a paušální náhrady hotových výloh při dvou úkonech právní služby po 300 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Odvolací soud přitom již neshledal důvody zvláštního zřetele hodné pro nepřiznání této náhrady, neboť žalovaní měli poté, co neuspěli v řízení před soudem prvního stupně, zodpovědněji a s podstatně výraznějším vědomím rizika nejistého výsledku soudního řízení zvážit možné důsledky případného neúspěchu i v odvolacím řízení. Rozhodli-li se přes pro ně nepříznivý výsledek prvostupňového řízení toto riziko podstoupit, musí nést odpovědnost za toto své rozhodnutí.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je za podmínek § 237 o. s. ř. přípustné dovolání k Nejvyššímu soudu České republiky prostřednictvím Okresního soudu Praha - západ ve lhůtě dvou měsíců od jeho doručení.

Praha 29. října 2019

JUDr. Tomáš Kučera, v. r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Jana Hrtánková